

Mezinárodní finance - cvičení

Definice mezinárodních financí:

Mezinárodní finance je možné chápat jako systém peněžních (zejména měnových a úvěrových) vztahů, jejichž prostřednictvím dochází k pohybu peněžních fondů v mezinárodním měřítku (mezi domácími a zahraničními subjekty a mezi zahraničními subjekty navzájem).

Domácími subjekty rozumíme tzv. **devizové tuzemce** (neboli rezidenty dané země), tj. fyzické osoby s trvalým pobytem na území daného státu (resp. státní příslušností daného státu) a právnické osoby, které podle příslušných právních opatření mají statut tuzemských organizací (se sídlem na území daného státu). Jako **devizové cizozemce** (resp. rezidenty cizích zemí) chápeme ty zahraniční subjekty, které podle platných právních opatření nelze považovat za devizové tuzemce (rezidenty dané země). Mohou to tedy být fyzické a právnické osoby jiných států nebo subjekty (organizace) nadnárodní.

Vymezení pojmu platební bilance:

V současném pojetí pod pojmem **platební bilance** rozumíme **systematický statistický záznam všech ekonomických transakcí, které byly uskutečněny mezi devizovými tuzemci a cizozemci za určité zvolené období (zpravidla jeden rok).**

Horizontální struktura platební bilance:

I. BĚŽNÝ ÚČET (*Current Account*)

- Obchodní bilance (*Trade Balance*)
  - vývoz a dovoz zboží (*Merchandise Exports and Imports*)
- Bilance služeb (*Services*)
  - doprava (*Shipment*)
  - cestovní ruch (*Travel*)
  - ostatní služby (*Other Services*)
- Bilance výnosů (*Income*)
- Běžné (jednostranné) převody (*Transfers*)

II. KAPITÁLOVÝ ÚČET (*Capital Account*)

III. FINANČNÍ ÚČET (*Financial Account*)

- Přímé investice (*Direct Investment*)
- Portfoliové investice (*Portfolio Investment*)
- Finanční deriváty (*Financial Derivates*)
- Ostatní investice (*Other Investment*) – krátkodobé, dlouhodobé

IV. SALDO CHYB A OPOMENUTÍ, KURZOVÉ ROZDÍLY (*Errors and Omissions*)

V. ZMĚNA DEVIZOVÝCH REZERV (*Total Change in Reserves*)

Kredit a debet platební bilance:

Základem vertikální struktury platební bilance je rozdělení všech operací do dvou skupin, na operace kreditní a debetní. Za orientační kritérium členění operací na kreditní a debetní můžeme považovat vztah příslušné operace k devizové nabídce a poptávce. *Zatímco kreditní operace vytváří na trhu devizovou nabídku, debetní operace představují devizovou poptávku:*

kredit (+) (nabídka)	debet (-) (poptávka)
export zboží	import zboží
export služeb	import služeb
import důchodů	export důchodů
import transferů	export transferů
import kapitálu	export kapitálu
snížení devizových rezerv	zvýšení devizových rezerv

Princip podvojného záznamu PB a vymezení salda PB:

	kredit (+)	debet (-)	saldo
bilance zboží	2 500 000		
bilance služeb		25 000	+ 2 475 000
bilance výnosů	40 000		
bilance transferů		50 000	+ 2 465 000
přímé investice		2 000 000	
portfoliové investice		200 000	+ 265 000
ostatní krátkodobé investice	200 000	2 200 000	
investice	25 000	40 000	- 1 750 000
devizové rezervy	50 000	300 000	
	2 000 000		

Námi uvažovaná hypotetická česká firma realizovala například vývoz zboží v celkové hodnotě 2 500 000 USD, přičemž 300 000 USD bylo inkasováno promptně a na zbylých 2 200 000 USD byl poskytnut krátkodobý obchodní úvěr. Promptně inkasovanou částku 300 000 USD firma vyměnila u jedné z našich komerčních bank za české koruny. Tato banka USD dále prodala ČNB, čímž došlo ke zvýšení devizových rezerv o uvedených 300 000 USD. Firma zaplatila výdaje ve výši 25 000 USD spojené se služebním pobytem svého vedoucího pracovníka na Bahamách ze svých prostředků uložených ve švýcarské obchodní bance. Během roku firma inkasovala dividendy ve výši 40 000 USD ze své investice v zahraničí a tyto prostředky uložila na své švýcarské konto. Naše firma dále během roku zaslala 50 000 USD humanitární pomoci obětem války v Afgánistánu a převedla 2 000 000 USD jako počáteční kapitálový vklad na vznik své zahraniční pobočky na Ukrajině. USD pro tyto operace firma nakoupila opět u některé z českých komerčních bank, která je získala u ČNB směnou za české koruny. Firma v daném roce rovněž investovala 200 000 USD do nákupu obligací firmy VW, které uhradila ze svého účtu ve Švýcarsku. Všechny uvedené transakce jsou zachyceny na principu podvojného účetnictví v naší ukázkové platební bilanci.

Saldo platební bilance zásadně nelze získat jako rozdíl celkových součtů pravého a levého sloupce, neboť platební bilance je konstruována na principu podvojného účetnictví a každá operace je tedy zachycena jednou v debetním a jednou v kreditním sloupci. Rozdíl obou sloupců proto musí být vždy nulový. Součtem údajů v jednom nebo druhém sloupci je možné získat pouze veličinu celkového obratu platební bilance.

Salda je možné v zásadě stanovit dvěma způsoby. První možností je sestavení tzv. **dílčích sald** na úrovni jednotlivých položek platební bilance. Dílčí salda platební bilance lze získat jako rozdíl kreditu a debetu příslušné položky (případně skupiny položek). Například saldo kapitálového účtu získáme jako rozdíl kreditu a debetu u položek kapitálového účtu. Analogicky zjistíme také další dílčí salda (bilance zboží, služeb, transferů a důchodů, běžného účtu apod.).

Druhou skupinu sald tvoří tzv. **kumulativní salda platební bilance**. Technicky se sestavují tak, že vedeme pomyslnou čáru horizontálním směrem a rozdělíme tak platební bilanci do dvou relativně samostatných okruhů. První okruh platební bilance tvoří položky nad čarou a druhý okruh tvoří položky pod čarou. Teoreticky lze vést tuto pomyslnou čáru pod každou položkou platební bilance (s výjimkou poslední). Takovéto podrobné členění platební bilance však nemá teoretický ani praktický význam, protože pouze vybraná kumulativní salda mají svou vypovídací schopnost. Uveďme si proto pouze čtyři nejvýznamnější typy sald, které jsou běžně využívány ekonomickou praxí. Jsou to:

1. *Saldo výkonové bilance*, kdy je pomyslná čára vedena pod položkou služby, (2 475 000).
2. *Saldo běžné bilance*, kdy je pomyslná čára vedena pod položkou transfery, (2 465 000).
3. *Saldo základní bilance*, kdy je pomyslná čára vedena pod položkou dlouhodobého kapitálu, (265 000).
4. *Saldo maximální likvidity*, kdy je pomyslná čára vedena pod položkou krátkodobého kapitálu, (- 1 750 000).

Devizový kurz:

Devizový kurz udává, v jakém poměru se zahraniční měnové jednotky vzájemně přepočítávají a směňují. Devizový kurz udává, kolik domácích peněžních jednotek (např. CZK) je potřeba zaplatit za jednu zahraniční peněžní jednotku (např. EUR) a nebo naopak, kolik zahraničních peněžních jednotek stojí jedna domácí peněžní jednotka (případně jaký je kvantitativní vztah mezi různými zahraničními měnami).

Devizové kurzy je možné zapisovat (kotovat) dvěma způsoby, prostřednictvím tzv. přímé kotace, nebo formou tzv. nepřímé kotace. **Přímá kotace** představuje cenu zahraničních měnových jednotek vyjádřenou v domácí měně a **nepřímá kotace** představuje cenu domácí měnové jednotky vyjádřenou v zahraniční měně:

$$1 \text{ EUR} = 25,460 \text{ CZK (přímá kotace)}$$

$$1 \text{ CZK} = 0,039 \text{ EUR (nepřímá kotace)}$$

Devizové kurzy směnitelných měn se na devizových trzích neustále mění, oscilují kolem své základní úrovně. Pokles hodnoty měny je označován jako **depreciace (znehodnocení) měny**. Zvýšení hodnoty měny je označováno jako **apreciace (zhodnocení) měny**. Apreciace a

depreciace devizového kurzu je způsobena působením tržních faktorů na vývoj devizového kurzu. Naproti tomu v případě změny ústředního kurzu (v systému pevných kurzů) zásahem centrální autority (centrální banky) mluvíme o **devalvaci a revalvaci měny**.

Systémy devizového kurzu: - vysvětlit rozdíly mezi jednotlivými systémy DK!

- **Systém volně pohyblivých kurzů – floating**
- **Systém kurzů s řízenou pohyblivostí – řízený floating**
- **Systém pevných kurzů s limitovanými oscilacemi**
- **Systém regionálně pevných kurzů**
- **Systém kurzů vázaných**
- **Systém kurzů s postupnými změnami parit**

Uvedené systémy jsou variantami **systémů pružných kurzů**, kromě nich existují taky **systémy nepružných devizových kurzů**.

Charakteristika devizového trhu:

Devizový trh je možné definovat jako místo, kde se střetává poptávka po peněžních instrumentech denominovaných v jedné národní měně s nabídkou peněžních instrumentů denominovaných v jiné národní měně. Na devizovém trhu tedy dochází ke konverzi jedné měny do druhé.

Příklady:

Příklad stanovení tzv. **Cross rates** (křížových směnných kurzů):

Definice:

Cross rate je vyjádření kurzu jedné měny v jednotkách jiné měny v prostoru třetí země, tedy země, kde se platí jinou měnou.

Příklad výpočtu tzv. cross rate směnného kurzu:

Výpočet:

Mějme kurzy dvou měn vyjádřené přímou kotací v CZK:

$$\text{CZK/EUR} = 25,058$$

$$\text{CZK/USD} = 17,023$$

cross rate je v tomto případě EUR/USD a vypočte se dle vzorce:

$$\text{EUR/USD} = \frac{\text{CZK/USD}}{\text{CZK/EUR}} \text{ a tedy EUR/USD} = 1,472$$

Samozřejmě lze vyjádřit i nepřímou kotací USD/EUR a pak bude vzorec pro výpočet

$$\text{USD/EUR} = \frac{\text{CZK/EUR}}{\text{CZK/USD}} = 0,6793 \text{ , obecný vzorec: } \boxed{\frac{\text{kurzA/C}}{\text{kurzB/C}} = \text{urzA/B}}$$

Mějme následující směnné kurzy (přímá kotace CZK) – zdroj: www.onvista.de, 18.09.2009, 16:25 – devizový střed

CZK/ EUR	<i>25,058</i>
CZK/ USD	<i>17,023</i>
CZK/ JPY	<i>0,1865</i>
CZK/ CAD	<i>15,915</i>
CZK/ HKD	<i>2,195</i>
CZK/ CHF	<i>16,553</i>
CZK/ GBP	<i>27,861</i>

Vypočítejte tedy křížové směnné kurzy:

Tabulka výsledků

	EUR	USD	JPY	CAD	HKD	CHF	GBP
EUR		1,472008	134,3592	1,574489	11,41595	1,513804	0,899393
USD	0,679344		91,27614	1,06962	7,755353	1,028394	0,610997
JPY	0,007443	0,010956		0,011719	0,084966	0,011267	0,006694
CAD	0,635127	0,934912	85,33512		7,250569	0,961457	0,571229
HKD	0,087597	0,128943	11,76944	0,13792		0,132604	0,078784
CHF	0,660587	0,97239	88,75603	1,040088	7,54123		0,594128
GBP	1,11186	1,636668	149,3887	1,750613	12,69294	1,683139	